

WOJEWODA WIELKOPOLSKI
PS-III.431.20.2024.9.6.1

Poznań, 29 maja 2024 r.

Pan
Mateusz Juśkiewicz
Kierownik
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Lesznie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

al. Niepodległości 16/18, 61-713 Poznań
tel. 61 854 1825, fax 61 854 1544

www.poznan.uw.gov.pl, e-mail: ps@poznan.uw.gov.pl
www.obywatel.gov.pl, infolinia tel. 222 500 1171

I. Dane identyfikacyjne.

Zakres kontroli (w tym: podstawa prawna, okres objęty kontrolą)	<p>Kontrola w trybie zwykłym na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą” i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477). Stan faktyczny został oceniony pod kątem zgodności z ww. ustawą w brzmieniu obowiązującym w okresie objętym kontrolą.</p> <p>Zakres kontroli obejmował organizację i funkcjonowanie Jednostki w zakresie zgodności z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zawarty w upoważnieniu Wojewody Wielkopolskiego z 16 kwietnia 2024 r., znak: KN-II.0030.105.2024.1.</p> <p>Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia kontroli oraz działania wcześniejsze, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.</p>
Jednostka kontrolowana	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie z siedzibą pod adresem: pl. Tadeusza Kościuszki 4b, 64-100 Leszno, w dalszej części dokumentu określane także w skrócie: „PCPR”, „Organizatorem”, „Centrum” lub „Jednostką”.</p>
Kontroler/ Kontrolerzy	<p>Zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu w składzie:</p> <ul style="list-style-type: none">- Jarosław Szymański – inspektor wojewódzki, jako kierownik zespołu kontrolującego,- Grzegorz Przymus – starszy specjalista,- Agnieszka Adamczak – Kierownik Oddziału Rodziny. <p>Kontrolujący złożyli oświadczenia, że nie istnieją okoliczności uzasadniające wyłączenie ich od udziału w ww. kontroli.</p>
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych	<p>Czynności kontrolne w siedzibie PCPR przeprowadzone były w dniach 22 kwietnia i 16 maja 2024 r.</p>
Kierownik jednostki kontrolowanej	<p>Mateusz Juśkiewicz, Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.</p>

(akta kontroli: str. 1 - 15)

Na podstawie § 13 ust. 1 ww. rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę (...) oraz art. 197d ust. 1 ww. ustawy przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

II. Ocena kontrolowanej działalności ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta.

Kontrola została przeprowadzona w oparciu o następujące procedury i metody:

- pozyskano pisemne oświadczenia od Pana Mateusza Juśkiewicza - Kierownika PCPR,
- pozyskano pisemne oświadczenia od koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w ww. Jednostce na dzień kontroli,
- przeprowadzono analizę dokumentacji dotyczącej kwalifikacji wybranych osób zatrudnionych w ww. Jednostce,
- poddano analizie zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- poddano analizie zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- dokonano analizy dokumentacji wszystkich kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- zweryfikowano dokumentację prowadzoną przez PCPR dla wybranej rodziny zastępczej zawodowej, wybranej rodziny zastępczej niezawodowej, wybranej rodziny zastępczej spokrewnionej i rodzinnego domu dziecka, a także wybranych dzieci przebywających w tych rodzinnych formach pieczy zastępczej,
- poddano analizie zadania z zakresu pieczy zastępczej realizowane przez PCPR.

Biorąc pod uwagę, stwierdzone podczas kontroli, działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie zgodne z obowiązującymi przepisami, jak i działania naruszające przepisy, działalność Jednostki w obszarze objętym kontrolą oceniono **pozytywnie mimo nieprawidłowości**.

W związku z nieprawidłowościami **wydano zalecenia pokontrolne**.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości.

Podczas kontroli ustalono, że PCPR działa na podstawie Statutu, przyjętego uchwałą nr VI/65/2015 Rady Powiatu Leszczyńskiego z dnia 25 czerwca 2015 r., w sprawie nadania Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie, zmienionego uchwałą nr XVI/143/2016 Rady Powiatu Leszczyńskiego z dnia 20 maja 2016 r.

Organizację, strukturę, zakres i tryb działalności jednostki określa Regulamin Organizacyjny, przyjęty uchwałą nr 63/2015 Zarządu Powiatu Leszczyńskiego z dnia 15 lipca 2015 r., w sprawie przyjęcia Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie. Analiza ww. Regulaminu Organizacyjnego Jednostki wykazała, że w jej strukturze wyodrębniono „Zespół do spraw pieczy zastępczej” (zwanego dalej „Zespołem”). Powyższe zatem **uchybia art. 76 ust. 2 ww. ustawy**, który stanowi, iż „w przypadku, gdy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest powiatowe centrum pomocy rodzinie, w centrum tym tworzy się zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej”. W tym wypadku należy skorygować zapis zgodnie z ww. przepisem. Zauważyć nadto należy, że obecny skład Zespołu (który powinien być rozszerzony o stanowisko pedagoga) nie odzwierciedla składu ujętego w Regulaminie.

(akta kontroli: str. 16-47)

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Leszczyńskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie, wyznaczone Zarządzeniem Nr 40/11 Starosty Leszczyńskiego z dnia 1 grudnia 2011 r., co jest **zgodne z art. 76 ust. 1 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 48)

Podczas czynności kontrolnych przedłożono Powiatowe Programy Rozwoju Pieczy Zastępczej obowiązujące w Powiecie Leszczyńskim w okresie kontroli. W obydwu analizowanych dokumentach zawarto cele i zakładane rezultaty oraz limity rodzin zastępczych zawodowych. Program na lata 2021-2023 został przyjęty uchwałą nr XXX/179/2020 Rady Powiatu Leszczyńskiego z dnia 19 listopada 2020 r., natomiast Program na lata 2024-2026 został przyjęty uchwałą nr LXXVI/436/2023 Rady Powiatu Leszczyńskiego z dnia 30 listopada 2023 r., co było **zgodne z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 49-63)

Podczas kontroli, weryfikacji poddano treść oraz sposób prowadzenia rejestru o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. Jak ustalono, Kierownik nie został upoważniony przez Starostę Leszczyńskiego do prowadzenia rejestru danych, o którym mowa w ust. 1 ww. ustawy, co było niezgodne z art. 46 ust. 5 ww. ustawy w związku z art. 34 ust. 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2140). Jednak w trakcie trwania czynności kontrolnych, Kierownik przedłożył stosowne upoważnienie wydane 9 maja 2024 r., dlatego odstępuje się od wydania zalecenia w tym obszarze. Pomimo braku upoważnienia ww. rejestr był przekazywany do sądu, jednak nie można uznać go za kompletny, gdyż zawierał jedynie dane o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. Zgodnie z art. 46 ust. 4 ww. ustawy w zw. z art. 34 ust. 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r., do sądu należy przysyłać „dane z rejestru”, a więc dane dotyczące wszystkich osób pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej, prowadzącego rodzinny dom dziecka jak i osób zakwalifikowanych do pełnienia tych funkcji. Wskazać należy że, aby ww. rejestr spełniał swój cel, jakim jest bieżąca wiedza sądu na temat możliwości Powiatu w zakresie prowadzonych niespokrewnionych z dzieckiem form rodzinnej pieczy zastępczej, rejestr powinien być przysyłany do sądu kompletny, tj. ze wszystkimi danymi. Podczas kontroli ustalono, że ww. rejestr był przysyłany do sądu raz w roku, tj. na początku roku bieżącego (ostatni 9 stycznia 2024 r.), a nie każdorazowo, gdy została dokonana w nim zmiana. Powyższe działanie było zatem **niezgodne z art. 46 ust. 4 ww. ustawy w zw. z art. 34 ust. 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2140)**.

(akta kontroli: str. 64-114)

Kwalifikacje kadry

Funkcję Kierownika PCPR od 11 marca 2015 r. pełni Pan Mateusz Juśkiewicz. Ukończył on studia magisterskie na kierunku pedagogiki w zakresie pracy socjalnej i resocjalizacji oraz uzyskał specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Kontrola wykazała, że Pan Mateusz Juśkiewicz nabył odpowiedni staż przed objęciem ww. stanowiska, w związku z powyższym kwalifikacje Kierownika PCPR są **zgodne z art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.)**.

W okresie kontroli Zespół tworzyli: Kierownik Zespołu, trzech koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i trzech psychologów (okresowo). W badanym okresie, w Zespole zatrudnionych było, na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy, trzech koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Wszyscy koordynatorzy byli zatrudnieni na pełnych etatach. Jeden z koordynatorów przebywa od 24 października 2023 r. na długotrwałym zwolnieniu lekarskim. Ww. osoby mają wykształcenie wymagane na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Nadto, czynności kontrolne wykazały, że koordynatorzy nie są i nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie została im zawieszona ani ograniczona, nie ponoszą obowiązku alimentacyjnego i nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe oraz nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Kwalifikacje koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej są zatem **zgodne z art. 78 ust. 1 ww. ustawy**.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono również, że praca koordynatora nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, co było **zgodne z art. 79 ust. 3 ww. ustawy** oraz że koordynatorzy nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat, co było **zgodne z art. 79 ust. 4 ww. ustawy**.

Ustalono też, że Organizator współpracuje z 3 psychologami, zatrudnionymi na podstawie umowy zlecenia. Dwóch psychologów miało zawarte umowy zlecenie w okresach: od stycznia do grudnia 2023 r. i od stycznia do czerwca 2024 r., a trzeci z nich od września do grudnia 2023 r. i od stycznia do czerwca 2024 r. Ww. osoby posiadały kwalifikacje **zgodne z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ww. ustawy** oraz zostały negatywnie zweryfikowane w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, co było **zgodne z art. 7b ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 115-222)

Pieczka zastępcza w Powiecie

Podczas kontroli ustalono, że na terenie Powiatu Leszczyńskiego, wg stanu na 22 kwietnia 2024 r., funkcjonowało 49 rodzin zastępczych i 1 rodzinny dom dziecka, w których przebywało łącznie 93 dzieci i osób pełnoletnich, w tym w:

- 7 rodzinach zawodowych, w których przebywało łącznie 27 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- 19 rodzinach niezawodowych, w których przebywało łącznie 25 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,

- 23 rodzinach spokrewnionych, w których przebywało łącznie 33 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- 1 rodzinnym domu dziecka, w którym przebywało łącznie 8 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Podczas kontroli ustalono, iż przekroczenia dopuszczalnej liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych występują u 5 rodzin zawodowych. Jednak w przypadku 3 z tych rodzin umieszczono kolejne dzieci, mimo iż w ww. rodzinach przebywało już wówczas troje dzieci, a kolejne umieszczane dzieci nie były spokrewnione z już umieszczonymi, co stanowi **niezgodność z art. 53 ww. ustawy.**

W rodzinnym domu dziecka, w pierwszym dniu kontroli, przebywało łącznie nie więcej niż 8 dzieci, osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6 oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, co było **zgodne z art. 61 ww. ustawy.**

Na terenie Powiatu Leszczyńskiego w rodzinnej pieczy zastępczej według stanu na 22 kwietnia 2024 r. przebywało 28 dzieci i osób pełnoletnich, z następujących powiatów:

- powiat lubiński (woj. dolnośląskie) – 1 dziecko,
- powiat świdnicki (woj. dolnośląskie) – 1 dziecko,
- miasto Białystok (woj. podlaskie) – 1 osoba pełnoletnia pozostająca w pieczy,
- powiat bielski (woj. śląskie) – 1 osoba pełnoletnia pozostająca w pieczy,
- powiat wschowski (woj. lubuskie) – 1 dziecko i 2 osoby pełnoletnie pozostające w pieczy,
- miasto Szczecin (woj. zachodniopomorskie) – 1 dziecko,
- miasto Leszno – 12 dzieci i 2 osoby pełnoletnie pozostające w pieczy,
- powiat gnieźnieński – 1 dziecko,
- powiat rawicki – 1 dziecko,
- powiat kościański – 4 dzieci.

Ponadto na terenie Powiatu Leszczyńskiego przebywało:

- 1 dziecko ze statusem UKR – poza limitem miejsc,
- 1 osoba pełnoletnia pozostająca w pieczy, pochodząca z Anglii.

Według stanu na 22 kwietnia 2024 r. 11 dzieci i 2 pełnoletnich wychowanków pozostających w pieczy z powiatu leszczyńskiego umieszczonych było w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów. Zestawienie powiatów umieszczenia przedstawia się następująco:

- miasto Leszno – 4 dzieci i 2 osoby pełnoletnie w rodzinach zastępczych spokrewnionych i jednej rodzinie zastępczej niezawodowej (wujostwo),
- powiat kościański – 3 dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej, rodzinie zastępczej niezawodowej i rodzinnym domu dziecka,
- powiat wschowski – 3 dzieci (woj. lubuskie) – w spokrewnionych rodzinach zastępczych,
- powiat gostyński – 1 dziecko w spokrewnionej rodzinie zastępczej,
- powiat rawicki – 1 dziecko przebywa w pieczy instytucjonalnej na terenie powiatu rawickiego.

Jak wynika z wyjaśnień przedstawionych przez Kierownika większość ww. dzieci została umieszczona u swoich krewnych lub powinowaconych, tj. w rodzinach niezawodowych

i rodzinach spokrewnionych, na terenie Wielkopolski. Umieszczenia dzieci poza powiatem zostało wyjaśnione przez Kierownika PCPR i uznane.

Umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej poza powiatem leszczyńskim, jak i dzieci spoza powiatu leszczyńskiego na jego terenie, nastąpiły na podstawie porozumień zawartych pomiędzy powiatami, co znalazło potwierdzenie w dokumentacji i było **zgodne z art. 191 ust. 1 i 5 ww. ustawy.**

Analizie poddano również zadanie Kierownika PCPR dotyczące współpracy z sądem w sprawach dotyczących opieki i wychowania dzieci, których rodzice zostali pozbawieni lub ograniczeni we władzy rodzicielskiej. Ustalono, że Kierownik współpracował z właściwymi sądami, m.in. poprzez kierowanie do sądu wniosków i wydawanie opinii, co było **zgodne z art. 182 ust. 4 ww. ustawy.**

Jak wynika z przedłożonego oświadczenia, w okresie kontroli Kierownik występował 11 razy z wnioskami do właściwego sądu, o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka, celem uregulowania jego sytuacji prawnej, wraz z uzasadnieniami, co było **zgodne z art. 47 ust. 7 ww. ustawy.**

Jak ustalono w okresie kontroli, Kierownik występował o świadczenia alimentacyjne na rzecz 12 dzieci, co było **zgodne z art. 38 ust. 2 ww. ustawy.**

Analizie poddano obowiązek wynikający z art. 47 ust. 6 ww. ustawy dotyczący informowania sądu o ustaniu przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. Jak wynika z oświadczenia Kierownika PCPR, w okresie objętym kontrolą nie stwierdzono ustania przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

(akta kontroli: str. 223-281)

Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, wynikających z art. 76 ust. 4 ww. ustawy

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Organizator prowadził nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz rodzinnego domu dziecka. Nabór odbywał się poprzez działania promujące pieczę zastępczą i był prowadzony przy wykorzystaniu portalu internetowego oraz współpracy z kościołem. Jak oświadczył Kierownik, znaczącą rolę w promowaniu rodzicielstwa zastępczego odgrywają także rodziny zastępcze, ponieważ *„(...) większość kandydatów szkolonych na rodziny zastępcze były to osoby z polecenia naszych rodzin zastępczych.”*

Podsumowując, działanie Jednostki w tym obszarze było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 282-290)

2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinii o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej

Centrum kwalifikowało kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. W trakcie trwania czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację kandydatów, którzy w okresie kontroli zadeklarowali gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W dokumentacji Centrum u żadnego z kandydatów nie znaleziono zapisu, że daje on rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej, co było **niezgodne art. 42 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy**. Dokumentacja potwierdziła, że Organizator zweryfikował wszystkich kandydatów, iż nie są i nie byli oni pozbawieni władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie została im ograniczona ani zawieszona, co było **zgodne art. 42 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy**.

W dokumentacji dwóch kandydatów brakowało informacji, że wypełniają oni obowiązek alimentacyjny, co było **niezgodne art. 42 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy**.

Organizator zweryfikował kandydatów czy posiadają ograniczoną zdolność do czynności prawnych, co było **zgodne art. 42 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy**. Centrum zweryfikowało także czy kandydaci są zdolni do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co było **zgodne art. 42 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy**.

Nie na wszystkich oświadczeniach kandydatów znalazła się data potwierdzająca moment wypełnienia dokumentów albo data była niepełna i zawierała tylko miesiąc i rok (jak w formularzach "informacja z pierwszej konsultacji domowej"), dlatego konieczne jest zwrócenie uwagi, aby składane dokumenty uzupełniane były w sposób niebudzący wątpliwości co do daty złożenia. W dokumentacji odnotowano potwierdzenie, że kandydaci przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, co było **zgodne z art. 42 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy**. Kandydaci zostali zweryfikowani pod kątem zapewnienia odpowiednich warunków bytowych i mieszkaniowych umożliwiających dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, co było **zgodne art. 42 ust. 1 pkt 7 ww. ustawy**.

Centrum weryfikowało kandydatów w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym oraz czy byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo, ale w jednym wypadku weryfikacja to została dokonana po zakwalifikowaniu kandydata na rodzinę zastępczą, co było to **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 8 i ust. 2 ww. ustawy**.

Kierownik Centrum oświadczył, że Centrum dokonywało wstępnej kwalifikacji kandydatów, jednak w przedłożonej dokumentacji brak potwierdzenia tego faktu. Centrum posiada dokumenty kandydatów o nazwie: „*Informacja o kandydatach na szkolenie na rodziny zastępcze*”, wynika z nich jednak, że kandydat został pozytywnie zweryfikowany i zakwalifikowany do szkolenia, co było **niezgodne z art. 43 ust. 1-2 ww. ustawy**. Po dokonaniu wstępnej kwalifikacji Centrum dopuszczało kandydata na szkolenie bez skierowania i bez poprzedzającego je wniosku kandydata, co było **niezgodne art. 43 ust. 7 ww. ustawy**.

Analiza dokumentów wykazała, że w okresie kontroli 8 kandydatów otrzymało zaświadczenia kwalifikacyjne. W przypadku kandydatów składających wnioski wspólnie zaświadczenia były wydawane dla dwóch osób, nadto brakowało w nich informacji o wydaniu zaświadczeń na

podstawie opinii psychologiczno-pedagogicznej, co było **niezgodne z załącznikiem do obowiązującego na dzień wydania zaświadczeń rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. Nr 272, poz. 1609) w zw. z art. 48 ww. ustawy.** Wydanie zaświadczenia poprzedziło złożenie wniosku kandydatów, co było z kolei **zgodne art. 45 ust. 1 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 291-422)

3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Centrum organizowało w 2022 i 2023 roku szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze. Szkolenia prowadzono według programu szkoleniowego „Pride: Rodzina Piecza Zastępcza 2020”, zatwierdzonego decyzją 15/2020/RZ z dnia 8 grudnia 2020 r. przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej. Szkolenia dla kandydatów prowadzili wykwalifikowani trenerzy.

W 2023 roku przeszkolonych zostało 13 kandydatów.

Centrum nie organizowało szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego z powodu braku kandydatów.

Powyższe działania były **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 3 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 291-422)

4. Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka

Organizator zapewniał badania psychologiczne kandydatom oraz rodzinom zastępczym i osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka. Badania psychologiczne wykonywali zatrudnieni na umowę zlecenia psychologowie. W 2023 r. psychologowie wykonali 10 badań psychologicznych kandydatów. Pozostali 3 kandydaci, przystępujący do szkolenia, posiadali opinię wystawioną przez Organizatora z Miasta Leszna. Narzędzia, z jakich korzystano w trakcie przygotowywania opinii, to między innymi: Inwentarz Osobowości NEO-FFI, Kwestionariusz CIUDA do oceny kandydatów na rodziny adopcyjne, Skala Postaw Wychowawczych. Powyższe działania Jednostki były **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 3a ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 291-423)

5. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego

Centrum nie organizowało szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego w 2023 i 2024 roku, z powodu braku kandydatów.

(akta kontroli: str. 424)

6. Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby

Jak wynikało z oświadczenia przedłożonego przez Kierownika: „W okresie objętym kontrolą PCPR w Lesznie nie organizował szkoleń grupowych dla rodzin zastępczych. W 2024 r. w związku z realizacją projektu „Wsparcie instytucjonalizacji i pieczy zastępczej w podregionie leszczyńskim zaplanowane są szkolenia dla rodzin”. Brak realizacji tego zadania było niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 5 ww. ustawy.

(akta kontroli: str. 425)

7. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych

Kierownik w przedłożonym oświadczeniu przekazał: „PCPR w Lesznie jest w stałym kontakcie z rodzinami zastępczymi. Rodziny są poinformowane o możliwości skorzystania z pomieszczeń PCPR, wsparcia i pomocy pracowników w celu spotkania się z innymi rodzinami w formie grup wsparcia. Rodziny zastępcze zadeklarowały chęć spotkań we własnym gronie, poza siedzibą PCPR. PCPR organizuje spotkania dla wszystkich chętnych rodzin zastępczych połączone z zabawą oraz szkoleniami z zakresu np. bezpieczeństwa, przestrzegania prawa itp. W 2023 r. zorganizowano Dzień Rodzicielstwa Zastępczego, 2 ogniska w (...). W 2023 roku funkcjonowało 7 rodzin pomocowych. Piecza zastępcza nad dzieckiem została powierzona rodzinom pomocowym ze względu na wypoczynek opiekunów sprawujących faktyczną opiekę nad dzieckiem. W 2024 roku, do dnia 22 kwietnia, żadna rodzina nie złożyła wniosku o rodzinę pomocową”.

Powyższe działanie Jednostki, w zakresie braku organizacji grup wsparcia, było zatem częściowo niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 6 ww. ustawy.

(akta kontroli: str. 426-429)

8. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy

Jak oświadczył Kierownik PCPR: „W okresie objętym kontrolą PCPR w Lesznie nie współpracowało z wolontariuszami. Rodziny pytane przez nas o pomoc w postaci wolontariuszy udzielały odpowiedzi odmownej”.

(akta kontroli: str. 430)

9. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi

Ustalenia kontrolne pozwoliły stwierdzić, że Organizator w okresie objętym kontrolą realizował ww. zadanie, współpracując m.in. z: powiatowymi centrami pomocy rodzinie, ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami oraz z organizacjami społecznymi. Powyższe znalazło potwierdzenie w analizowanej dokumentacji i było zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 8 ww. ustawy.

10. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Podczas kontroli ustalono, że Jednostka zapewniała rodzinom zastępczym i umieszczonym w nich dzieciom, dostęp do poradnictwa i terapii, co potwierdziła przedłożona dokumentacja. Jak przekazał w oświadczeniu Kierownik PCPR: *„Osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą mają możliwość korzystania z poradnictwa prowadzonego przez specjalistów zatrudnionych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie. Jedną z form pomocy jest pomoc psychologiczna organizowana w formie indywidualnych spotkań zarówno dla rodziców zastępczych jak i dzieci przebywających w pieczy zastępczej. Spotkania odbywają się w siedzibie PCPR jak i w domu rodzin zastępczych. Dodatkowo psycholodzy i koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej obejmowali wsparciem rodziców biologicznych. PCPR w Lesznie organizuje spotkania dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej z rodziną biologiczną. Spotkania nadzorowane są przez specjalistów”*. Działania Jednostki były zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 9 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 449-463)

11. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego

Jak przekazał Kierownik: *„Starostwo Powiatowe w Lesznie zatrudnia radcę prawnego oraz rzecznika praw konsumenta. Z pomocy radcy prawnego, jak i rzecznika konsumenta korzystają pracownicy PCPR w Lesznie oraz rodziny zastępcze w sytuacji zgłoszenia takiej konieczności (...)”*. Mając na uwadze powyższe oraz przedłożoną przez Kierownika dokumentację, uznać należy, że pomoc prawna została zapewniona, co było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 10 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 464)

12. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

Jak przekazał w oświadczeniu Kierownik: *„Po zespole sporządzany jest protokół zawierający dane dziecka, rodziców biologicznych, informacje o aktualnej sytuacji dziecka (sytuacja rodzinna, szkolna, zdrowotna, prawna), dane rodziny zastępczej, funkcjonowanie w rodzinie zastępczej, ocena zasadności dalszego pobytu w pieczy zastępczej. Do protokołu załączana jest ocena zespołu dotycząca sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej wraz z listą obecności uczestników spotkania. Protokół wraz z załącznikami PCPR w Lesznie przekazuje do właściwego sądu. W 2023 roku w siedzibie PCPR odbyły się łącznie 22 posiedzenia Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dzieci (...) W 2024 roku odbyło się 1 posiedzenie Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dzieci”*.

Prawidłowość dokonywania oceny sytuacji dzieci przez Organizatora zbadano na podstawie analizy indywidualnej dokumentacji 7 dzieci, na potrzeby kontroli oznaczonych symbolami: „a”, „b”, „c”, „d”, „e”, „f” i „g”, umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz rodzinnym domu dziecka.

Jak ustalono, Organizator na potrzeby dokonywania oceny, posługuje się dokumentem o nazwie: „Ocena zespołu dotycząca sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie leszczyńskim sporządzona na posiedzeniu »Zespołu ds. Okresowej Oceny Dzieci« w dniu...” co ma zastosowanie do placówki opiekuńczo-wychowawczej (art. 135 ww. ustawy). Należy zatem dostosować treść formularza do obowiązujących przepisów. W ww. dokumencie zawarto informację, że ocena została sporządzona na podstawie dokumentów wymienionych w pkt od 1 do 8, m.in. na podstawie „Informacji o sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka” (pkt 1), która zawiera m.in. takie obszary jak: „Sytuacja rodzinna dziecka”, „Stan zdrowia dziecka”, „Przebieg procesu kształcenia dziecka”, „metody pracy rodziców zastępczych z dzieckiem” oraz „Opinia o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej”, jednakże u wychowanka „a” ostatnia ocena została dokonana 24 listopada 2023 r., natomiast data sporządzenia „Informacji o sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka” to 1 grudnia 2023 r. W okresie kontroli w dokumentach dot. oceny sytuacji wychowanki „a” taka sama nieścisłość dotyczy analogicznych dokumentów z 31 maja 2023 r. i 2 czerwca 2023 r. Podobna sytuacja występuje w przypadku wychowanka „g”. Nadto, w analizowanej dokumentacji dotyczącej wszystkich wychowanków, nawet w przypadku gdy ww. Informacja była sporządzona przed oceną, stwierdzić należy, że Informacja ta nie odnosi się do analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziny (zawiera jedynie wymienione metody pracy rodziny zastępczej lub rdd z dzieckiem) oraz planu pomocy dziecku. Z uwagi na fakt, że sam dokument oceny również nie zawiera tych obszarów, uznać należy, że ocena sytuacji dziecka nie była dokonywana w celu analizy metod pracy z dzieckiem i rodziną oraz modyfikowania planu pomocy dziecku, co było **niezgodne z art. 129 pkt 2 i 3 ww. ustawy**. W tym miejscu należy wskazać, że czas między przygotowaniem dokumentu o nazwie „Informacja o sytuacji opiekuńczo-wychowawczej...” a oceną często (poza ww. przypadkami) przekraczał 2 a nawet blisko 3 tygodnie, co może wiązać się z nieaktualnymi danymi w sferze dot. zdrowia oraz sytuacji rodzinnej. Ponadto, w analizowanej dokumentacji nie stwierdzono, aby Organizator dokonywał oceny w celu monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie oraz w celu informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900, 1672, 1718 i 2005), przepisów o działalności leczniczej lub o pomocy społecznej. Jednocześnie wskazać należy, że dokumenty są w znaczącej części tożsame w poszczególnych podpunktach, pomimo że dotyczą różnych okresów w życiu dziecka. Powyższe było **niezgodnie art. 129 pkt 1, 4, 5 i 7 ww. ustawy**.

Ponadto, w związku z brakiem zatrudnienia pedagoga, jego udział w ocenach był niemożliwy. Natomiast psychologowie realizujący zadania w ramach umowy zlecenia nie brali udziału w ocenach, co było **niezgodne z art. 130 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy**.

Jak ustalono, w badanym okresie, u wychowanków „b”, „c”, „d”, „e” i „f” nie zachowano obligatoryjnego termin dokonania oceny sytuacji dziecka, co było **niezgodne z art. 131 ust. 1 ww. ustawy**.

Stwierdzono, że po dokonaniu oceny sytuacji dziecka, Organizator formułował na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazywał ją do właściwego sądu. Wskazać jednak należy, że zdarzały się sytuacje, że opinia

o dziecku była przekazywana do sądu z kilkutygodniowym odstępem czasu w stosunku do terminu oceny. Tak długa zwłoka może doprowadzić do wprowadzenia sądu w błąd, gdyż ustalona podczas oceny sytuacja dziecka mogła ulec zmianie.

Ustalenia kontrolne nie potwierdziły, aby we wszystkich analizowanych ocenach sytuacji dziecka widniała informacja, że wysłuchano dziecko i uwzględniono jego zdanie przy dokonywaniu oceny (jeżeli wiek i stopień dojrzałości na to pozwalały). W żadnym z analizowanych dokumentów dot. oceny również nie pojawiały się zapisy wprost potwierdzające wysłuchanie dziecka, do czego szczególnie zobowiązują przepisy. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 4a ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 465-825)

13. Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci przebywających w pieczy Centrum prowadziło działalność diagnostyczno-konsultacyjną, ale w niepełnym zakresie. Badania psychologiczne wykonywali zatrudnieni psychologowie. W zakresie wspierania pedagogicznego, Centrum nie świadczyło wsparcia z powodu braku zatrudnionego pedagoga. Centrum współpracuje co prawda z szeregiem instytucji, gdzie rodziny mogą uzyskać odpowiednie wsparcie, w tym z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Rydzynie, ale Organizator nie świadczy tego wsparcia samodzielnie, co oznacza, że ww. zadanie nie było realizowane w pełnym zakresie, a zatem **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 12 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 132-222, 707-716)

14. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analiz dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Jak przekazał Kierownik w oświadczeniu: „*psycholog zatrudniony przez Powiatowe Centrum (..) przeprowadza z kandydatami badania psychologiczne, które pozwalają określić predyspozycje osobowościowe i kompetencje wychowawcze kandydatów.*” Ustalono, że w okresie objętym kontrolą PCPR umożliwiało przeprowadzanie badań, posługując się m.in. następującymi metodami: rozmowa psychologiczna, kwestionariusz EPQ-R, Skala Postaw Rodzicielskich Plopy. Organizator nie zatrudnia jednak pedagoga, co oznacza, że ww. zadanie nie było realizowane w pełnym zakresie, a zatem **niezgodnie art. 76 ust. 4 pkt 13 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 132, 717-766)

15. Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego

Podczas kontroli ustalono, że w okresie objętym kontrolą Organizator realizował ww. zadanie częściowo. Jak wynika z oświadczenia Kierownika: „*Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie zapewnia rodzinom zastępczym poradnictwo mające na celu wsparcie psychologów*

i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w celu wzmocnienia ich kompetencji. Rodziny zastępcze otrzymują wsparcie poprzez indywidualne rozmowy osobiste, telefoniczne, czy za pośrednictwem komunikatorów internetowych. Kontakty z rodzinami zastępczymi i rodzinnym domem dziecka odbywają się zarówno w ich miejscu zamieszkania jak i w siedzibie PCPR w zależności od potrzeb rodziny. Tematy spotkań dotyczą spraw bieżących i trudności rodziny, sytuacji szkolnej, zdrowotnej, opiekuńczo - wychowawczej podopiecznych. Rodziny chętnie korzystają z ww. wsparcia. W PCPR odbywa się superwizja dla pracowników, z której mogą też korzystać rodziny zastępcze. Ponadto rodziny zastępcze uczestniczą w spotkaniach integracyjnych podczas, których mają możliwość wspólnego spędzenia czasu zarówno z pracownikami PCPR jak i innymi rodzinami". Z ustaleń kontrolnych wynika, że Jednostka nie zapewniała rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka poradnictwa mającego na celu przeciwdziałaniu zjawisku wypalenia zawodowego.

Mając na uwadze powyższe, należy uznać, że ww. zadanie nie było realizowane w pełnym zakresie, co stanowi **niezgodność z art. 76 ust. 4 pkt 14 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 767-776)

16. Zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą, Organizator zapewniał koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej dostęp do szkoleń, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej uczestniczyli w szkoleniach, konferencjach, warsztatach czy sympozjach (również w formie on-line), co było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 14a ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 777-785)

17. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy

Podczas kontroli Kierownik okazał ww. sprawozdanie z efektów swojej pracy za rok 2021 oraz za rok 2022, jednak nie przedstawiono jednoznacznego potwierdzenia złożenia ww. sprawozdań zarówno Staroście Leszczyńskiemu, jak i Radzie Powiatu Leszczyńskiego, co było **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 15 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 787-809)

18. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Podczas czynności kontrolnych stwierdzono, że Organizator przekazywał do ośrodka adopcyjnego informacje oraz dokumentację dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Jak ustalono, PCPR współpracuje z Wielkopolskim Ośrodkiem Adopcyjnym w Lesznie, do którego w kontrolowanym okresie, zgłoszono 6 dzieci (3 w 2023 roku i 3 w 2024 roku). Powyższe znalazło potwierdzenie w dokumentacji przedstawionej przez kontrolowaną Jednostkę i było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 16 oraz z art. 139a ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 810-841)

19. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku

Jak ustalono, w okresie kontroli PCPR realizował ww. zadanie. Jak wynika z oświadczenia Kierownika: „W 2023 roku funkcjonowało 7 rodzin pomocowych. Piecza zastępcza nad dzieckiem została powierzona rodzinom pomocowym ze względu na wypoczynek opiekunów sprawujących faktyczną opiekę nad dzieckiem. W 2024 roku, do dnia 22 kwietnia, żadna rodzina nie złożyła wniosku o rodzinę pomocową”.

Powyższe znalazło potwierdzenie w analizowanej dokumentacji i było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 17 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 842-872)

Realizacja zadań przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

W okresie kontroli Centrum zatrudniało koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Centrum przydzielało koordynatorów rodzinom zastępczym na wniosek rodziny. Podczas czynności kontrolnych, Centrum przedłożyło wykaz rodzin objętych wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Z wykazu wynika, że na pierwszy dzień kontroli, koordynatorzy mieli pod opieką odpowiednio: 26 i 24 rodziny zastępcze, przy łącznej liczbie 50 form rodzinnej pieczy zastępczej. Organizator obejmował opieką koordynatora wszystkie rodziny i jednocześnie nie zatrudniał specjalistów pracy z rodziną. Liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora była **niezgodna z art. 77 ust. 4 ww. ustawy.** Na każdego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej przypada średnio 25 rodzin, co oznacza, że Organizator winien zatrudnić na stanowisku koordynatora co najmniej jeszcze dwie osoby. Brak odpowiedniej liczby koordynatorów może przyczyniać się do ich zbyt dużego obciążenia i wypalenia zawodowego, a nadto stwarzać zagrożenie niewłaściwego wsparcia rodzinnych form pieczy zastępczej i spadku jakości pracy oraz nieterminowej realizacji zadań.

(akta kontroli: str. 873)

1) Udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnieni w Centrum utrzymywali kontakt z rodzinami zastępczymi i rodzinnym domem dziecka. Wizyty odbywały się w miejscu ich zamieszkania. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej mieli także stały kontakt telefoniczny z rodzicami zastępczymi. Wsparcie koordynatorów polegało na pomocy rodzinom zastępczym lub prowadzącym rodzinny dom dziecka w diagnozowaniu potrzeb, a w sytuacjach wymagających interwencji polegało na organizowaniu indywidualnego wsparcia uwzględniającego potrzeby i angażującego inne instytucje. Ponadto, koordynatorzy informowali o możliwościach uzyskania wsparcia specjalistów spoza Centrum (np. z Poradni Medicor). Koordynator, w ramach pracy z rodziną zastępczą i rodzinnym domem dziecka, miał stały kontakt z pedagogami szkolnymi, kuratorami, nauczycielami oraz pracownikami ośrodków pomocy społecznej. Zatem powyższe działanie Jednostki było **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 873-897)

2) Przygotowanie we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku

Jak oświadczył Kierownik Centrum (cyt. org.): „dla każdego dziecka koordynator rodzinnej pieczy zastępczej wraz z rodziną zastępczą opracowuje plan pomocy dziecku.”

Kolejne plany poprzedza przygotowywane przez koordynatora sprawozdanie. Zawiera ono opis sfer życia dziecka w zakresie: edukacji, funkcjonowania dziecka w społeczeństwie i kształtowania umiejętności współżycia w grupie, podtrzymywania kontaktu z rodziną biologiczną oraz zdrowia. Prawidłowość przygotowywania planów pomocy dziecku zbadano na podstawie analizy indywidualnej dokumentacji dzieci „a”, „b”, „c”, „d”, „e”, „f” i „g”, umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz rodzinnym domu dziecka. Plany były tworzone z rodziną zastępczą lub osobami prowadzącymi rodzinny dom dziecka, a także z asystentem rodziny, jeśli współpracował z rodziną. We wszystkich tych przypadkach widniał podpis asystenta, również pod planem. Analizowane plany zawierały cel główny oraz cele szczegółowe, a także działania oraz osoby odpowiedzialne i wspierające działania. Jednakże w badanych przypadkach cele szczegółowe często były takie same w kolejnych aktualizacjach u danego wychowanka lub różnice były nieznaczące. Kolejne plany danego dziecka, różniły się często jedynie terminem realizacji obowiązywania, natomiast ich treść pozostawała taka sama. Co więcej, w niektórych dokumentach wskazano przedział obowiązywania przekraczający pół roku bądź daty pokrywały się, tj. np. u wychowanka „c” i „d” plan obowiązywał od 9 listopada 2022 r. do 9 maja 2023 r. a kolejny od 9 maja 2023 r. do 9 listopada 2023 r. Podobne zapisy pojawiają się u wychowanka „f”, a także wychowanka „g”, gdzie zapisano termin obowiązywania kolejnych planów następująco: „05.04.2023 r.-05.10.2023 r.”, „05.07.2023 r.-05.10.2023 r.”, „05.10.2023 r.-05.01.2024 r.”, „04.01.2024 r.-04.04.2024 r.”. Ustalono również, że nie modyfikowano planów bezpośrednio po dokonaniu oceny sytuacji dziecka. Ponadto, w niektórych analizowanych planach dokonywano nieuzasadnionych zapisów: „Plan pomocy pozostaje bez zmian ze względu na konieczność dalszej pracy”. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 129 pkt 3 ww. ustawy.**

W analizowanych planach, nie ma informacji, aby uwzględniane było zdanie dziecka podczas jego tworzenia, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalały. Również z treści planów nie wynika, aby zdanie dziecka było brane pod uwagę na tym etapie. Powyższe było zatem **niegodne z art. 77 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 4 pkt 8 ww. ustawy.**

W tym miejscu należy również wskazać, że dziecko „a” trafiło z rodziny zastępczej do rodzinnego domu dziecka zgodnie z postanowieniem sądu z dnia 19 stycznia 2024 r., jednak do pierwszego dnia kontroli, nie dokonano oceny sytuacji ww. dziecka oraz nie zmodyfikowano planu pomocy dziecku, co w przypadku zmiany środowiska wychowawczego powinno być działaniem priorytetowym.

(akta kontroli: str. 456-686, 898)

3) Pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnieni w Centrum pomagali rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodziny dom dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu poprzez organizowanie okolicznościowych pikników rodzinnych, czy Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Powyższe było **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 3 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 899)

4) Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej

Koordynatorzy pomagali osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w dostępie do specjalistycznej pomocy dla dzieci przebywających w rodzinach zastępczych.

Koordynatorzy pomagali w umówieniu wizyty w ramach poradnictwa prawnego w siedzibie Starostwa Powiatowego lub pomocy psychologicznej w Centrum.

Koordynatorzy, w imieniu rodzin kontaktują się z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, ośrodkami pomocy społecznej, przychodnią Medicor, poradnią zdrowia psychicznego, czy ośrodkiem pomocy pokrzywdzonym. Powyższe było **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 4 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 900-911)

5) Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Przedłożona dokumentacja potwierdza, że w okresie objętym kontrolą koordynatorzy przygotowywali pisemne zgłoszenia dziecka z uregulowaną sytuacją prawną, przekazując je do Organizatora. W badanym zakresie działania Jednostki były **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 5 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 810-841, 912)

6) Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej i pomoc pełnoletnim wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatorzy, wspierali wychowanków w realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia, czy też w sytuacjach trudnych i kryzysowych. Na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności, przez wychowanka, koordynatorzy pomagali w sporządzeniu indywidualnego programu usamodzielnienia, realizowanego przez wychowanka wspólnie z opiekunem usamodzielnienia. Program usamodzielnienia zatwierdzał Kierownik Centrum. Koordynatorzy monitorowali wywiązywanie się z formalnych aspektów procesu usamodzielnienia. Proces usamodzielnienia wychowanka kończyła ocena końcowa procesu usamodzielnienia. Powyższe działania zostały odnotowane w indywidualnych programach usamodzielnienia dzieci: „h”, „i”, „j”, „k”.

Zatem w badanym zakresie Jednostka działa **zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 6 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 913-957)

7) Przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej

W toku czynności kontrolnych ustalono, że koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przekazywali Organizatorowi coroczne sprawozdania z efektów swojej pracy. Powyższe potwierdzają przedłożone przez Kierownika sprawozdania. Zatem działania były **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 7 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 958-966)

Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze

W okresie kontroli, Centrum realizowało wsparcie dla osób usamodzielnianych. Pełnoletni wychowankowie mogli liczyć na wsparcie koordynatorów, psychologa i prawnika.

W 2023 roku pomoc pieniężną na usamodzielnienie uzyskało 8 wychowanków, a w 2024 r. nie udzielono wsparcia w tej formie w ogóle – nie wpłynął żaden wniosek o udzielenie wsparcia. Pomoc pieniężną, na kontynuowanie nauki, otrzymało odpowiednio 11 wychowanków w 2023 r. oraz 6 w 2024 r. Pomoc na zagospodarowanie otrzymał 1 wychowanek w 2023 r. oraz 1 w 2024 r. Ponadto PCPR udzielał wsparcia w formie mieszkania treningowego, użyczonego Centrum przez Zarząd powiatu dla usamodzielnianych. Mieszkanie przeznaczone jest dla 2 osób. W pierwszym dniu kontroli w mieszkaniu przebywała 1 osoba. Prawidłowość procesu usamodzielniania wychowanków, sprawdzono poprzez przeanalizowanie dokumentacji wychowanków: „h”, „i”, „j” oraz „k”. Każdy z wychowanków miał zatwierdzony indywidualny program usamodzielnienia, opracowany **zgodnie z art. 145 ust. 1 ww. ustawy.** W odniesieniu do wybranych wychowanków dochowano co najmniej rocznego terminu wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia przed uzyskaniem pełnoletności, **zgodnie z art. 145 ust. 2 ww. ustawy.**

Wychowankowie usamodzielniający się w rodzinnych formach pieczy zastępczej, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, przygotowywali wraz z opiekunem indywidualny program usamodzielnienia, następnie programy były zatwierdzane przez Kierownika Centrum, co było **zgodne z art. 145 ust. 4 ww. ustawy.** W jednym analizowanym przypadku, dokonano modyfikacji indywidualnego programu usamodzielnienia. Modyfikacja zawierała informacje dotyczące pełnego zakresu zmian i odniesienie do pierwotnego planu, co było **zgodne z art. 145 ust. 6 ww. ustawy.** Zmiany te, zostały zatwierdzone przez Kierownika PCPR, co było **zgodne z art. 145 ust. 6a ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 913-957)

Oceny rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka

Organizator dokonywał oceny rodziny zastępczej lub prowadzących rodzinny dom dziecka. W toku kontroli dokonano analizy dokumentacji rodzin zastępczych oznaczonych symbolami: „A”, „B”, „C”, „D”. W kwestionariuszach ocen rodzin, znajduje się miejsce na podpis m.in. rodziny zastępczej. Taki zapis sugeruje, że ocenę sporządzała również rodzina zastępcza. Wskazywanie rodziny zastępczej jako sporządzającej ocenę, której ta rodzina podlega,

zaprzecza celowi tej oceny, jakim jest weryfikacja predyspozycji do pełnienia powierzonej rodzinie funkcji oraz jakości wykonywanej przez nią pracy (art. 132 ww. ustawy). Powyższe było **niezgodne z art. 128 pkt 2 i art. 133 ww. ustawy**.

Ocenę podpisuje także Kierownik PCPR oraz koordynator lub psycholog i kierownik zespołu ds. pieczy, Od oceny rodzina mogła, zgodnie z pouczeniem, odwołać się w ciągu 14 dni do Starosty, co było **zgodne z art. 134 ust. 2a ww. ustawy**.

W okresie trwania kontroli przeprowadzono: 17 ocen rodzin zastępczych w 2023 roku oraz 5 ocen rodzin zastępczych w 2024 roku. Rodziny zastępcze oceniane były w zakresie, w jakim wywiązywały się ze swoich obowiązków wobec dziecka, w wyznaczonych obszarach zawartych w kwestionariuszu oceny. Organizator dokonywał pierwszej oceny rodziny zastępczej nie później niż przed upływem roku od umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, co było **zgodne z art. 134 ust. 1 ww. ustawy**, a następnej oceny, dokonywano po upływie roku od pierwszej oceny. Kolejnych ocen u rodzin Organizator dokonał w okresie nie dłuższym niż trzy lata, co było **zgodne z art. 134 ust. 2 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 967-1050)

REALIZACJA ZALECEŃ POKONTROLNYCH

wydanych po kontroli w trybie uproszczonym przeprowadzonej w dniach: 9, 14, 15, 20, 21, 22 marca i 6 kwietnia 2018 r. (znak: PS-II.431.3.1.2018.9)

1. W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości w zakresie większej łącznej liczby rodzin pod opieką jednego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej niż 15, (...):
ustalono, że obecnie nadal dwóch koordynatorów obejmuje wsparciem powyżej 15 rodzin, zatem **zalecenia pokontrolnego nie zrealizowano**.
2. W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości z zakresie okresowych ocen sytuacji dzieci, (...):
 - a) ustalono, że obecnie nadal nie dokonywano okresowej oceny sytuacji dziecka w terminach określonych ustawowo, **zatem zalecenia nie zrealizowano**,
 - b) ustalono, że obecnie nadal nie dokonuje się analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, zgodnie z zapisami ustawowymi, **zatem zalecenia nie zrealizowano**,
 - c) ustalono, że obecnie nadal nie dokonuje się oceny w celu modyfikacji planu pomocy dziecku zgodnie z zapisami ustawy, **zatem zalecenia nie zrealizowano**,
3. W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości w zakresie realizacji prawa dziecka do informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą (...):
ustalono, że obecnie nadal nie zasięga się każdorazowo opinii dziecka w sprawach, które go dotyczą, w szczególności na potrzeby oceny sytuacji dziecka dokonywanej przez Organizatora, **zatem zalecenia nie zrealizowano**,
4. W związku ze stwierdzeniem niedostatecznego dokumentowania pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz psychologa, (...):

ustalono, że obecnie praca ww. osób jest dokumentowana, **zatem zalecenie zrealizowano.**

Na tym kontrolę zakończono.

Dokonano wpisu w Księżce Kontroli pod numerem 1/2024.

W związku z nieprawidłowościami wydano zalecenia pokontrolne.

IV. Uwagi i wnioski.

Biorąc pod uwagę spostrzeżenia poczynione przez zespół inspektorów podczas kontroli, rekomenduję:

1. dostosować treść formularza dot. oceny sytuacji dziecka do obowiązujących przepisów, w szczególności w zakresie nazwy oceny,
2. opinię, dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, przekazywać do sądu niezwłocznie po dokonaniu oceny sytuacji dziecka.

V. Zalecenia pokontrolne.

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości i jednego uchybienia w realizacji zadań przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie, zalecam:

1. **spowodować dostosowanie przez organ właściwy treści Regulaminu Organizacyjnego Jednostki**, zgodnie z art. 76 ust. 2 ww. ustawy,
2. **przekazywać do sądu aktualne i pełne dane o osobach z rejestru**, zgodnie z art. 46 ww. ustawy do czasu utworzenia przez właściwego Ministra do spraw rodziny rejestru na podstawie art. 38d ww. ustawy,
3. **przestrzegać limitu liczby dzieci w rodzinie zastępczej**, zgodnie z art. 53 ust. 1 ww. ustawy **oraz w razie konieczności przyjmować większą liczbę dzieci**, zgodnie z art. 53 ust. 2 ww. ustawy, **dokumentując wyrażenie zgody przez rodzinę zastępczą oraz opinii przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej**,
4. **każdorazowo weryfikować kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w pełnym zakresie ze wskazaniem dat wystawienia poszczególnych dokumentów**, zgodnie z art. 42 ust. 1, 3 i 8 i ust. 2 ww. ustawy,
5. **dokumentować dokonywanie wstępnej kwalifikacji kandydatów**, zgodnie z art. 43 ust. 1 – 2 oraz ust. 7 ww. ustawy
6. **wydawać zaświadczenia kwalifikacyjne**, zgodnie ze wzorem określonym w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw rodziny na podstawie art. 48 ww. ustawy,

7. **zapewniać rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka szkolenia, mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 5 ww. ustawy,**
8. **zapewniać pomoc i wsparcie osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 6 ww. ustawy,**
9. **przeprowadzać ocenę sytuacji dziecka przez Organizatora:**
 - a) **realizując wszystkie cele, dla których dokonuje się oceny, zgodnie z art. 129 ww. ustawy,**
 - b) **przy udziale wszystkich osób zobowiązanych do uczestniczenia w ocenie, zgodnie z art. 130 ust. 1 ww. ustawy,**
 - c) **zachowując termin dokonania oceny sytuacji dziecka, zgodnie z art. 131 ust. 1 ww. ustawy,**
 - d) **uwzględniając i odnotowując opinię dziecka, zgodnie z art. 4a ww. ustawy,**
10. **egzekwować przygotowywanie planów pomocy dziecku oraz ich modyfikacji, uwzględniających bieżącą sytuację dziecka oraz prawo dziecka do informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 oraz art. 4 pkt 8 w zw. z art. 129 pkt 3 ww. ustawy,**
11. **zatrudnić pedagoga w celu pełnego realizowania przez Organizatora zadań, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 12 i 13 ww. ustawy,**
12. **przeciwdziałać zjawisku wypalenia zawodowego u rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 14 ww. ustawy,**
13. **dokumentować przedstawianie Staroście Leszczyńskiemu, jak i Radzie Powiatu Leszczyńskiego coroczne sprawozdanie z efektów pracy Organizatora, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 ww. ustawy,**
14. **zatrudnić odpowiednią liczbę koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w celu objęcia ich wsparciem osób pełniących funkcję rodziny zastępczej lub prowadzących rodzinny dom dziecka i nie przekraczać ustawowego limitu rodzin pod opieką jednego koordynatora, zgodnie z art. 77 ust. 4 ww. ustawy,**
15. **dokonywać oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, zgodnie z art. 128 pkt 2 i art. 133 ww. ustawy.**

VI. Pozostałe informacje.

Niniejszy dokument sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Kierownikowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie, drugi pozostawiono w dokumentacji Wojewody Wielkopolskiego.

Treść wystąpienia pokontrolnego podlega udostępnieniu, zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902), z wyłączeniem danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781).

Zgodnie z art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.) kontrolowana Jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Wojewoda w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, o których mowa powyżej przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana Jednostka jest obowiązana w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.) kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 197d ust. 1 ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości od 1.000 zł do 15.000 zł.

Wystąpienie pokontrolne zawiera 22 strony.

Jarosław Szymański
Inspektor wojewódzki

Grzegorz Przymus
Starszy specjalista

z up. Wojewody Wielkopolskiego
Hanna Zawadka
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej
Wielkopolskiego Urzędu
Wojewódzkiego

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego klasyfikowanego certyfikatu/

Dokument sporządził:
Jarosław Szymański
Inspektor wojewódzki
12.08.2024 r.